

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

UiT Norges arktiske universitet
v/nemnd for studentsaker
Postboks 6050 Langnes
9037 Tromsø

Bergen, 07.05.2024
Deres ref.: K98/21
Vår ref.: 24/00735 (235/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 235/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved UiT Norges arktiske universitet, heretter UiT, i sak K98/21, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 18.11.2022, der vedtaket i underinstansen ble endret.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for nemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 18.11.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/02057 (235/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 29.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

fornyhet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiT ble endret.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Klagenemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED]. Klageren var [REDACTED] og hadde studieopphold ved UiT [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED], høsten 2021. Eksamen bestod av [REDACTED] kortsvarsoppgaver og [REDACTED] flervalgsoppgaver.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget at teksten på flere av kortsvarsoppgavene var hentet fra andre kilder. Sensor viser i en vurdering datert 20.12.2021 til at det er funnet flere tilfeller av omfattende plagiater ved klagerens kortsvarsoppgaver. Sensor viser til oppgave [REDACTED], [REDACTED] og [REDACTED] som eksempler på oppgaver hvor hoveddelen av teksten er direkte kopi av andre kilder. Det er ikke henvisning til kilder i besvarelsen. Sensor har vedlagt en rapport fra duplheck, som er en gratis plagiatskontroll.

Institutt for [REDACTED] viser i en oversendelse datert 23.12.2021 til at sitering og referanseskriking ble tatt opp som en del av et arbeidskrav i emnet, og i forbindelse med eksamensforberedelsene. Hjemmeeksamen var tilpasset omlegging av eksamensformen til kritisk tenkning og forståelse av konsepter, heller enn ren gjengivelse av svar for å unngå at studentene googler svarene. Det var ikke spesifikt krav om å oppgi referanser på eksamen. Det vises også til at studentene ved semesterregistrering bekrefter at de skal gjøre seg kjent med universitetets lover og forskrifter.

Klageren har uttalt seg skriftlig 03.02.2022 (feildatert 03.02.2021) og anfører at h[n] ikke har hatt intensjon om å fuske. H[n] var ikke klar over at h[n] hadde gjort noe galt før h[n] fikk varsel om saken fra UiT. H[n] er kjent med følgene av fusk og plagiater, og tar dette på alvor. Klageren forklarer at dette var første gang h[n] hadde en slik type eksamen, og h[n] forsøkte så godt h[n] kunne å sette seg inn i reglementet før eksamen, for å unngå en slik situasjon. Klageren hadde også hjemmeeksamen i et annet emne, og der ble eksamensreglementet lagt ut på Canvas før eksamen. Det ble gitt informasjon om at det skal henvises til kilder som brukes. Det ble ikke gitt slik informasjon før eksamen i [REDACTED] og klageren antok at dette betydde at kildehenvisninger ikke var nødvendig under denne eksamen. Klageren har vedlagt skjermbilder som underbygger h[n] forklaring. Klageren viser også til e-postkorrespondanse med en lærer i et annet emne, hvor klageren hadde spurt om hva slags eksamen det ville bli i det emnet, og hva det innebar. Læreren hadde da svart at det var en hjemmeeksamen med alle hjelpemidler tillatt. Samarbeid med andre studenter var ikke tillatt. Ut i fra dette antok klageren at de samme reglene gjaldt for hjemmeeksamen i [REDACTED] så lenge det ikke ble gitt beskjed om noe annet. I ettertid forstår h[n] at h[n] også burde tatt kontakt med emneansvarlig for [REDACTED]. Klageren viser videre til at det var lagt ut en prøveeksamen på Canvas, hvor flere av svarene var kopiert fra ulike kilder på internett, uten at det var henvisning til kildene. Ut i fra dette forstod klageren det slik at det viktige var å finne rett informasjon, uavhengig av hvor man finner informasjonen. Klageren erkjenner at h[n] kopierte tekst fra ulike kilder for å besvare oppgavene på eksamen, men var ikke kjent med at det var regler for kildehenvisninger på denne eksamen.

Klagenemnda ved UiT behandlet saken i møte 18.03.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av hjemmeeksamen i [REDACTED]. Nemnda la i sin vurdering avgjørende vekt på omfanget av tekstlikheten og den manglende kildehenvisningen. Nemnda fant det godtgjort at deler av besvarelsen bestod av plagiert materiale ved at det er benyttet tekst som ikke er henvisning i løpende tekst eller i litteraturliste. Lik tekst er ikke markert som sitat. Nemnda fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt vår- og høstsemesteret 2022.

Klageren fremsatte klage 13.04.2022 (feildatert 13.04.2021) og anfører at hⁿ ikke klager på annulleringen av eksamen, da hⁿ forstår at hⁿ burde besvart denne på en annen måte. Klageren klager på utestengingen og måten hⁿ blir framstilt på av klagenemnda. Klageren reagerer på at det står at hⁿ har fusket forsettlig og bevisst presentert andres arbeid som sitt eget. Hⁿ viser til tidligere anførsler.

Klagenemnda ved UiT vurderte klagen 23.05.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamener ved UiT § 45 første ledd hva som skal anses som fusk:

§ 45. Fusk

(1) Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller prøve regnes blant annet:

...

b. å presentere andres arbeid som sitt eget

c. å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på sensors vurdering og den

vedlagte plagiatrapporten datert 20.12.2021, hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og de ulike kildene fremkommer. Nemnda viser til at det foreligger en betydelig grad av tekstlikhet, hvor det hovedsakelig er lik tekst. Oppgave ■ er for eksempel kopiert i sin helhet fra en internettside. Klageren har ikke henvist til kildene. Lik tekst er ikke markert som sitat. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamen ved UiT § 45 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og de ulike kildene, jf. sensors vurdering og plagiatrapporten. De objektive funnene underbygger klagers subjektive skyld. For nemnda fremstår det klart at klageren har vært bevisst på bruken av andres tekst uten henvisning. Klageren har erkjent at h■n har kopiert tekst fra andre kilder uten kildehenvisning.

Felles klagenemnd finner at det subjektive vilkåret for fusk er oppfylt.

Rettsvillfarelse

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at klageren ikke visste at h■n handlet i strid med eksamensreglementet for den aktuelle eksamen. Klageren viser til at det ikke ble gitt informasjon om at kildehenvisninger var påkrevd ved eksamen, og viser til at h■n hadde forsøkt å sette seg inn i reglene for hjemmeeksamen. Felles klagenemnd oppfatter dette som en anførsel om rettsvillfarelse.

Hvorvidt uvitenhet om gjeldende regler kan fritta for ansvar, er et spørsmål om rettsvillfarelse. Felles klagenemnd bemerker at villfarelse om regler kun kan fritta for ansvar dersom villfarelsen har vært aktsom, det vil si unnskyldelig.

Felles klagenemnd vil i denne forbindelse vise til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) under punkt 12.1.10 «Til § 54. Annullering av eksamen eller prøve», hvor departementet har uttalt følgende:

I eksamen- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

I tillegg vises det til forarbeidene til uhl. § 4-7, Prop. 59 L (2013-2014):

Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under selve eksamen.

Felles klagenemnd vil understreke at det er studentenes eget ansvar å sette seg inn i hvilke regler og krav som gjelder for den enkelte prøvingssituasjonen, herunder reglene om kilde- og sitatbruk ved ulike eksamensformer. Det fremgår av forskriften at det regnes som fusk å sitere kilder uten henvisning, og studenten bekrefter ved semesterregistrering at de skal gjøre seg kjent med UiTs lover og forskrifter. Det har også vært fokus på kildehenvisning i undervisning i emnet. Det forventes at klageren har kunnskap om kravene til korrekt kildebruk. Dersom klageren var usikker på reglene for kildebruk, ga det klageren en særskilt oppfordring til å undersøke dette nærmere med lærestedet.

Nemnda legger også til grunn at det foreligger et grunnleggende krav om akademisk redelighet, og et krav til selvstendig arbeid på en eksamen, som gjelder for alle studenter.

Nemnda har merket seg at klageren har kontaktet en lærer i et annet emne for informasjon om hjemmeksamen, men mener at klageren skulle ha henvendt seg til noen med ansvar for emnet [redacted] for å oppklare reglene dersom h[un] var usikker på disse.

Felles klagenemnd har på bakgrunn av det ovennevnte funnet at klageren ikke var i unnskyldelig rettsvillfarelse vedrørende reglene om fusk og kildebruk.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeksamen i [redacted].

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiT har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2022. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden var for lang ved forrige behandling av saken. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i desember 2021, og det tok deretter 6 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 17.06.2022, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 18.11.2022. Slik nemnda vurderer det, hadde ikke saken den fremdriften den skulle ved forrige behandling av

saken. Videre var behandlingstiden på 11 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette er for lang total saksbehandlingstid. Slik nemnda vurderer det skal den lange saksbehandlingstiden, som klageren ikke kan lastes for, medføre nedsettelse av utestengelsesperioden til ett semester.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 14 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for ytterligere nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i ett semester er en riktig reaksjon i denne saken, på grunn av den lange saksbehandlingstiden ved forrige behandling av saken. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiT.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 18.11.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 18.11.2022, oppheves.
2. Vedtak fattet av underinstansen i sak K98/21 om annullering og utestenging i to semestre, endres til annullering og utestenging i ett semester.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 15.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.